ڕەهەندەکانی زیندان!!

نوری بێخاڵی

(یەکەم سەرکەوتن ئەوەیە لەخۆت بردبێتەوە – نیتشە)

قسەکردنی ئێمە لەسەر زیندان، تەنها قسەکردن نییە لەسەر دیوی ناسراوی ئەو پرۆسەیە، واتە بەس قسەکردن نییە لەسەر تەنیایی و گۆشەگیری کەسێك، یان پەراوێزکردن و دوور خستنەوەی لە دونیای دەرەوەی خۆی، یاخود باسی دروستکردنی ئەو دابڕانە جەبرییە نییە، کە هێز و کایەیەکی سیاسی بەسەر کەسێکی نەیاریدا دەیسەپێنێ، بەڵکو لەوە زیاتر باسکردنە لە تەنیایی مێژوویێك و گۆشەگیری کولتورێك بۆ خۆی، کە لەگەڵ خۆیدا خەونی جوان و بەهای ئازادی و سەروەری مرۆیی ملیۆنان کەسی زیندانی کردووە، مێژوویێك دەرگای بەسەر خۆیدا داخستووە و بەتەنها دەستوخەتێکەوە خۆی دەنووسێتەوە و بە تەنها زمان و لۆژیکێکیشەوە دێتەوە سەر تەختەی شانۆ و حیکایەتەکانی خۆی وەك حیکمەت دەگێڕێتەوە و هێشتا بە تەنها تێگەیشتنێکەوە لە گوێگرەکانی دەڕوانێ .. کولتورێك بە تەنها ڕوئیایەکەوە ژیانی بینیووە و دەبینێ و هەر بەو ڕەنگ و سیمایەشەوە دەیەوێ لە تەك پەلکەزێڕینەی هەوا گۆڕکێکانی دونیا خۆی بگونجێنێ..مێژوو و کولتورێك لە واعیز و موژدەبەخش و مرۆڤی گوێڕایەڵ زیاتر شتێکی تری بەرهەم نەهێناوە.. مێژوو و کولتورێك کە تا ئەم چرکە ساتەش بەلایەوە ئەستەمە و پێی شورەییە خۆخوێندنەوەیەکی ڕەخنەگرانەی جددی لەسەر دوێنێ و تەنانەت ئەمڕۆی بکات، تا هەر هیچ نەبێت سبەیەکی جیاواز لە ڕۆژەکانی تر بۆ خۆی دروست بکات، تەنانەت ئەو ئێستایەیشی کە تیایدا ژیان دەکات بە موو (لە ڕووخساردا نەبێت) جیاوازییەکی لەگەڵ پێش خۆی نییە، واتە بە دیوێك لە دیوەکان، هەر باسکردنێکی زیندان لە دونیای ئێمەی کورد دا، دواجار باسکردنە لە زیندانی ئەو مێژوو و کولتورە تەنیا و گۆشەگیرە، زیندان تەنها بە مانا پۆلیسیەکەی نا، بەڵکو بە مانا مێژوویی و کولتورییەکەیشی. هەر بۆیە ئاساییە کە هەر قسەکردنێك بەدیوەکەی تردا، واتە قسەکردن لە تەنیایی و گۆشەگیری بە ڕۆڵی خۆی دەمانباتەوە سەر خوانی چیرۆکەکانی نێو مێژوو و کولتورەکەمان، کە پڕیانە لە وێنەکانی زیندان.

زیندان وێنەیەکی هەمیشە زیندووە لە یادەوەریماندا، بەردەوام بەشێك بووە لە حیکایەتەکانی نێو مێژووی ئێمە و بەرگێکی سیحراوی و ئەفسانەی کردۆتە بەر و لێمان بووە بە تەلیسمێك، کە ترس لە بەدرۆخستنەوە و بەتاڵکردنەوەی هەموو کیانی داگیر کردووین، هەرکە لە زیندانی نێو هەناوی دایکمان رزگارمان بوو، زیندانگەلێ خۆیان بۆ لە مەلاس نابووین و دواتر هەر یەکە و بەجۆرێك گرەوەکەی خۆی لێ بردینەوە، لەوە ترسناکتریش هەر هەموویان و بە ئێستایشەوە دەوریان داوین و سێبەر و تارماییان وا بەسەر سەرمانەوەیە، ئەو سێبەرانەی نایەڵن هزر و بیرکردنەوەمان دەرەوەی خۆیان ببینن، بۆ خۆیشمان کەمترین توانامان داوەتە بەر خۆمان، کە بە ئیرادەیەکی شێلگێرانەوە رووبەڕووی ئەو تارماییە ببینەوە، واتە لەگەڵ ئەوەی خودی زیندان لە مانا و سروشت و جەوهەری خۆیدا کوشتنی ئیرادەی مرۆڤ و بە کۆیلەکردنیەتی، هاوکات خۆیشمان بەشی ئەوەمان لەباردا نەبووە مانایەك بدەینەوە ئیرادەی مرۆییانەی خۆمان و بە خۆیشمان بەشدار بووین لە کوشتنی ئەو ئیرادەیە، ئەمەش روونتر لە میانی نەبوونی گومان و پرسیارەکانی خۆمان و بێدەنگیمان دەردەکەوێ لە بەرامبەر ئەو سڕبوون و مت بوونەمان لە چوارچێوەی زیندانەکاندا و بێ ئەوەی سوڕی ژیان و گۆڕانی وەرزەکان توانای ئەو مارەیشمان بداتێ، کە لەگەڵ گۆڕانی وەرزەکاندا، وەك ئەو خۆمان نوێ بکەینەوە. بۆیە هەر لە بەرەبایەنی ئەو مێژووە تاریك و خوێناویەماندا، زۆر بەلامانەوە ئاسایی بووە تەنها یاساوڵەکانی بەردەم دەرگا و دەروازەی ئەو زیندانە فرەڕەنگ و هەمە پانتایی و فەزا جیاوازانە (کۆمەڵگا – کولتور – ئایین – سیاسەت) بۆیان هەبێت پێمان بڵێن کەی و چۆن دانیشین و بە پێوە بین .. بوەستین و بڕۆین .. بێ دەنگ بین و قسە بکەین .. بخەوین و بێدار بینەوە، ئەمەو بەبێ ئەوەی بوێری پەرچەکداری نارازیبوونمان لەلا دروست بووبێت.

کەواتە بەیێ بوونی رۆحێکی وا کە خودی خۆی دەرزی ئاژن بکات و لە دونیای ناوەوەی خۆی دەست پێبکات، ئەستەمە بتوانین دیوار و تەلبەندی ئەو زیندانانە ببەزێنین و ئەو ئازادییە زەوتکراوەمان بگەڕێنینەوە، کە بەناوی جیاوازەوە لێمان دزراوە، چونکە بێ بەدەست هێنانەوەی ئەو ئازادییە، بەردەوام دیواری زیندانەکانمان ئەستوورتر و سیماکانی جوانتر دەکەین، بەو پێیەی مرۆڤ کە ئازادی خۆی لە دەستدا، زووتر و ئاسانتر دەبێتە موڵکی ئەوانیتر، کە خودی خۆمان لە بەشێکی لە دەستدانی ئەو ئازادییەماندا بەرپرسیارین، لەبەرئەوە "نیتشە" گوتەنی جارێ پێویستە ئەو شەڕەی لە پێشمانە لە خودی خۆمان و گیروگاز و رارایی ناوەوەی خۆمان ببەینەوە، تا بتوانین دواتر بەوپەڕی ئیرادە و متمانە و باوەڕ بەخۆ بوونەوە بچینە شەڕی شکاندنی کۆت و بەند و شیشەی ئەو کۆ زیندانانە.